

Doktorpromosjon ved Høgskulen på Vestlandet

Bergen, 25. september 2025

Høgskulen
på Vestlandet

Program

Program

Prosesjon inn

Mette-Marit

Komponist: Ola Moløkken

Johanne Løkensgard Mjøs, hardingfele

Tale ved rektor Gunnar Yttri

Musikkinnslag

Miss Wednesday

Summoning

Komponist, tekstforfatter: Susanne Hemnes

Gjestetalar Camilla Stoltenberg

Konsernsjef i Norce

Musikkinnslag

Annlaug Børsheim og Pedro Carmona-Alvarez

Eg skriv i dine spor, ord

Tekst: Hildegunn Dale

Komponist: Annlaug Børsheim

Doktorpromosjon

Studiar av danning og didaktiske praksisar, ved dekan Vegard Fusche Moe,
Fakultet for lærarutdanning, kultur og idrett

Datateknologi: programvareutvikling, sensornettverk og berekningsorientert
ingeniørvitskap, ved dekan Jens Kristian Fosse
Fakultet for teknologi, miljø- og samfunnsvitskap

Ansvarleg innovasjon og regional utvikling, ved dekan Jens Kristian Fosse
Fakultet for teknologi, miljø- og samfunnsvitskap

Helse, funksjon og deltaking, ved dekan Else Cathrine Lütcherath Rustad,
Fakultet for helse- og sosialvitskap

Tale på vegne av dei nye doktorane

Kenneth Chance-Larsen, Institutt for helse og funksjon

Musikkinnslag

Bare Folk

Jonathan Krabbe, gitar

Lovise Espeland, vokal

Sivert Bjørgum, kontrabass

Johanna Seim, fele

Prosesjon ut

Bas-Pelles Eriks Brudpolska

Komponist: P.A. Westberg

Johanne Løkensgard Mjøs, hardingfele

**Mottaking i loungen mellom kantina og biblioteket
for doktorar og inviterte**

Seremonileiar: Prorektor for forskning, Christine Øye

Silje Meling Bjørnevoll

Doktorprogrammet:
Studiar av danning og didaktiske praksisar

Disputasdato: 17. januar 2025

Navigating educational change: A case study of music practicum at the master's level in Norwegian general teacher education

Studiens sentrale bidrag er økt kunnskap om den nye praksiskomponenten på masternivå i GLU, både knytt til innhold i undervisning og veiledning og integreringen av nye forskningsbaserte krav. I tillegg bidrar studien i særlig stor grad med nye teoretiske perspektiv knytt til forskning på praksisopplæring i musikkfaget ved å reise nye spørsmål om endrete vilkår som de sentrale aktørene må navigere i.

Bjørnevoll peker på et behov for økt bevissthet om studenters handlingsrom i praksisopplæringen, særlig på masternivå. I tillegg kan økt bevissthet om utdanningspraksiser på ulike nivå, og om studenters ressurser og kunnskap de har med seg, bidra til å likestille det tradisjonelle mester-lærling-forholdet mellom dem og veiledere.

For å forberede lærerstudenter på komplekse realiteter i deres framtidige læreryrke, foreslår Bjørnevoll å gi rom for å utfordre status quo og at aktører legger til rette for både kaos og orden i musikkrommene. I tillegg foreslår hun å tenke nytt om veiledning i praksisopplæringen med større fleksibilitet og åpenhet for et mangfold av perspektiv, der ny kunnskap og nye relasjoner kan oppstå. Å navigere de endrete vilkårene i praksisopplæringen er utfordrende og krever økt samarbeid med klargjorte roller om ansvar, både innen og utover praksiskomponenten i GLU. Studien kan bane vei for at aktører går utenfor egen komfortsone i ukjente og kjente landskap som kan bidra til å utvide, utvikle og endre utdanningspraksiser.

Solveig Marie Borgund

Doktorprogrammet:
Studiar av danning og didaktiske praksisar

Disputasdato: 15. november 2024

Reformering av barnehagelærerutdanninga – mellom nasjonale standardar og institusjonell fridom

Ny politikk møter ofte gammel politikk og legger seg som et nytt lag over. Borgund har brukt en kombinasjon av teoretiske perspektiv for å analysere reformeringa av barnehagelærerutdanninga i 2012, og hovedfunna i avhandlinga dreier seg om at barnehagelærerutdanninga står i et spenningsfelt.

Det er spenning mellom nasjonal styring og institusjonell frihet, akademisering og praksisorientering, tverrfaglig orientering og disiplinlag, samt faglig kvalitet versus økonomisk effektivitet. Disse spenningene har alle, mer eller mindre, eksistert før reformeringa – men reformeringa har i ulik grad forsterka dem. Reforma skulle også styrke barnehagelærerprofesjonen, men møtte både støtte og motstand.

Borgund viser at tross ambisiøse målsettinger i reforma, står barnehagelærerutdanninga fremdeles overfor betydelige utfordringer. Ei reform møter alltid en eksisterende kontekst og legger seg derfor oppå eksisterende strukturer og kulturer. Ambisjonen om å skape ei praksisnær utdanning av høg faglig kvalitet, gjennom innføring av tverrfaglige kunnskapsområder, har vært svært vanskelig å nå med de ressursene og forutsetningene som ligger i institusjonene i dag. Vilje og evne er til stede, men ei slik organisering krever koordinering og samarbeid på et nivå som virker utopisk i dagens modell. Reformeringa av barnehagelærerutdanninga viste seg å være mindre åpen enn først antatt. Deler av rammeplanen ble utforma, vedtatt og holdt utenfor de åpne prosessene. Dette skapte en misnøye som tilsynelatende ikke har lagt seg, og som gjør at det fremdeles er slik at ikke alle deler av reforma har like stor legitimitet.

Lamin André Kvaale-Conateh

Doktorprogrammet:
Studiar av danning og didaktiske praksisar

Disputasdato: 28. mars 2025

Om utjevningsdiskursens opprinnelse og grunnlag i skolen. Politiske ideal og problematiseringer mot lærernes påtrengende praksis

Kvaale-Conatehs avhandling utforsker sammenhengen mellom sosial utjevning som skolepolitisk mål og læreres praksis i skolen. Han sporer skolens rolle i å utjevne sosiale forskjeller fra Rousseau til Kunnskapsløftet og studerer særlig brytningspunktet mellom dagens utjevningsspolitikk og læreres praksis i utsatte områder.

Gjennom å studere stortingsmeldinger tilknyttet Kunnskapsløftet 2020, belyser Kvaale-Conateh sosial utjevning som et ideal. Han viser hvordan myndighetene problematiserer sammenhengen mellom elevers sosiale bakgrunn og deres skole-resultater, som ideelt sett skal være basert på evner og egenskaper, talent og innsats. Han viser også hvordan lærerne anses ansvarlige for å realisere utjevningssidealet i skolen.

Avhandlingen undersøker lærernes opplevelser med skoleorienterte område-satsinger i levekårsutsatte områder. Siden 2000-tallet har norske myndigheter fokusert på fysiske oppgraderinger og sosiale prosjekter i slike byområder. Flere av lærerne aksepterer skolens ansvar for sosial utjevning men mangler ressurser for å oppfylle dette i komplekse og krevende kontekster.

Kvaale-Conateh diskuterer hvorfor utjevningssidealet er feilaktig og farlig samtidig som det også framstår fjernt fra de utfordringene som lærerne opplever i sin praksis. Han problematiserer også innrammingen av levekårsutsatte områder og etableringen av områdesatsinger som utilstrekkelig utjevningsspolitikk for å motvirke sosiale forskjeller i samfunnet.

John Urio

Doktorprogrammet:
Studiar av danning og didaktiske praksisar

Disputasdato: 29. januar 2025

The Relationship between Some Vision Qualities and Reading: A tryout of visual stimulation and storytelling for better vision skills and reading speed in primary schools in Tanzania

Forskningsprosjektet undersøkte forholdet mellom synskvaliteter og lesing blant andreklasseelever. Syn er det dominerende sansesystemet for lesing og den viktigste faktoren i læring som involverer 70 prosent av alle oppgaver relatert til skole. Et godt syn på avstand og nært hold, sterk akkommodasjon og presis konvergens kreves for lesing.

Selv om det å lære elever leseferdigheter er viktig for å utvikle læring, er det lite kjent og forsket på hvordan barns syn kan stimuleres og utvikles. Lærere har begrenset innsikt i elevers synskvaliteter og metoder for å stimulere visuelle ferdigheter.

Prosjektet testet om leseferdighetene kan forbedres med synsstimuleringsaktiviteter, sammenlignet med effekten av historiefortelling. Studien viser en betydelig kobling mellom nærsynklarhet og lesefart, med positivt samspill mellom nærsyn, avstandsyn, akkommodasjon og konvergens.

Synsstimulering viste ingen klar effekt på elevenes lesefart. Det kan skyldes kort gjennomføringsperiode og mangel på individuell tilpasning. Elevers synskvaliteter påvirker deres lesefart, spesielt synklarhet på nært hold. Skolescreeningsprogram bør derfor inkludere test av nærsyn. Både synsstimulering og historiefortelling er begge viktige metoder for å utvikle leseferdigheter.

Sisi Zheng

Doktorprogrammet:
Studiar av danning og didaktiske praksisar

Disputasdato: 8. november 2024

Drama as a learning medium in Chinese schooling – with a particular focus on process drama in moral education in the Chinese primary school

Studien undersøker hvordan dramapedagogikk implementeres innen undervisningsområdet «moralisk danning» i kinesiske skoler, med fokus på prosessdrama. I vestlig kontekst har dramapedagogikk røtter i både pedagogikk og teaterkunst og brukes som eget fag og undervisningsmetode på tvers av læreplanen.

Prosessdrama involverer deltakerne i å utforske en imaginær verden uten publikum, ofte med et pedagogisk formål. Det knytter seg til kunst, språk, litteratur, historie, samfunnskunnskap, matematikk og undervisning som danning.

Sisi Zheng undersøker kinesisk moralundervisning med problemstillingen: Hvordan blir prosessdrama som læringsform konseptualisert, anvendt og utfordret?

Studien består av tre artikler og et intervju med Li Yingning, kinesisk dramatiker og pioner innen dramaundervisning. Målet er å styrke prosessdrama som læringsform og som et eget fag i kinesisk skole, og som dramapedagogisk sjanger. Studien er relevant særlig på grunn av økende interesse for drama- og teaterpedagogikk i læreplanreformen i Kina, som krever bredere forståelse av drama og teater og et spesifikt språk for denne pedagogikken. Studien refererer til språk, interkulturalitet og pedagogikk, og kan bidra til å utvide mulighetsrommet for dramapedagogikk både i og utenfor Kina.

Gerard Ayuso Virgili

Doktorprogrammet:

Datateknologi: programvareutvikling,
sensornettverk og beregningsorientert
ingeniørvitenskap

Disputasdato: 4. september 2025

Modeling and Optimization of Renewable Energy Systems for Recirculating Aquaculture

Resirkulerende akvakultursystemer (RAS) er fiskeoppdrettsanlegg der mesteparten av vannet blir behandlet og resirkulert, noe som reduserer miljøpåvirkningen og vannutvekslingen med omgivelsene. Lukkede systemer kontrollerer vannkvaliteten og begrenser eksterne trusler for fisken. Energiforbruket er imidlertid en betydelig kilde til klimagassutslipp i denne type oppdrett, sammen med fiskefôrproduksjonen. Å redusere karbonutslipp krever grønne energikilder i RAS.

Studien modellerer et RAS-anlegg, basert på et anlegg på Stord, og simulerer energibehovet i oppvekstperioden til laksen før den sendes til merder. Tre fornybare energikilder vurderes: vind-, sol-, og bølgekraft. Strømnettet balanseres med to typer lagringssystemer: batterier og hydrogen. Data fra konkrete steder på Stord mellom 2012-2021 benyttes for estimeringen av energiproduksjonen.

Det hybride fornybare energisystemet (HRES) som er undersøkt, inkluderer vindturbine, solcelleanlegg, bølgekraftverk, batterisystem, hydrogensystem, brenselcelle, elektrolysrør og forbrenningsmotor. HRES-et er modellert for å estimere kraftproduksjonen. Strømforsyning simuleres for å beregne lavest mulig nødvendig energilagring for RAS. Optimal konfigurasjoner av kraft- og lagringskapasiteter er funnet ved bruk av en to-nivå optimeringsprosess med Kriging surrogatmodell og *mixed-integer linear programming*.

Frikk Hosøy Fossdal

Doktorprogrammet:

Datateknologi: programvareutvikling,
sensornettverk og beregningsorientert
ingeniørvitskap

Disputasdato: 24. september 2024

Fabricatable Systems: Tools for Computational Design and Digital Fabrication

Digital fabrikkering har revolusjonert hvordan vi designer, konseptualiserer og skaper alt fra prototyper til ferdige produkter. Maskiner som CNC-freser, laserkuttere og 3D-printere har gjort presisjonsfabrikasjon tilgjengelig for flere brukere, tilpasset sluttbrukerens spesifikasjoner og med industriell kvalitet.

Utvikling og bruk av verktøy har tradisjonelt vært tett knyttet til skapelsesprosessen, men den økende kompleksiteten i digital fabrikasjon skaper utfordringer for brukere som ønsker å tilpasse verktøy til spesifikt bruk. Dette krever innsikt i elektromekanisk design, systemutvikling og programmering.

Avhandlingen spør: Hvordan kan vi utvide handlingsrommet og autonomien for utøvere av digital fabrikasjon ved å forenkle tilpasningen av maskiner og programvare? To ulike perspektiver undersøkes. Det ene er design og produksjon av maskiner: Fabricatable Machines er et system som gjør det enklere å designe tilpassede CNC-maskiner ved hjelp av eksisterende digitalt fabrikasjonsutstyr.

Det andre perspektivet ser på hvordan vi kan skreddersy programvaren som kjører på våre maskiner og hvordan vi kan interagere med disse maskinene på nye måter. Dette utforskes gjennom Vespidae, et grafisk programmeringsspråk designet for å lage skreddersydde CAM-programmer og interaksjon med CNC-maskiner i sanntid.

Keila Mascarenhas de Oliveira Lima

Doktorprogrammet:

Datateknologi: programvareutvikling,
sensornettverk og beregningsorientert
ingeniørvitskap

Disputasdato: 27. august 2025

IoT Data Integration and Quality in Marine Contexts

Det finnes millioner av sensorenheter verden over, brukt i alt fra helse til industri. Med programvaren de bruker og dataene de genererer, utgjør de tingenes internett (IoT).

Denne avhandlingen fokuserer på undervannstingenes internett (IoUT), sensor-enheter plassert til havs for å samle data viktig for ulike marine sektorer.

Å utvikle programvare for marine sektorer krever to viktige vurderinger: kostnadene ved installasjon og vedlikehold og den uforutsigbare rekkevidden av undersjøisk trådløs kommunikasjon. Avhandlingen undersøker IoUT-systemer med fokus på programvare- og datakvalitetsbevisst arkitektur.

Data og datainnsamling er hovedgrunnen for å implementere IoT-system, og datakvalitet må prioriteres i hele utviklingsprosessen. Å balansere kvalitetsattributter som responstid, datanøyaktighet og presisjon er avgjørende.

Dette arbeidet kombinerer tekniske og organisatoriske sider av å utvikle og operere IoT-datastrømmer. Avhandlingen foreslår en dataflytorientert arkitektur for IoUT-datastrømmer i marine kontekster, som skaper løsninger for å administrere programvare og datakvalitetsattributter i konseptualiseringen og opereringen av programvare.

Thorstein Ravneberg Rykkje

Doktorprogrammet:

Datateknologi: programvareutvikling,
sensornettverk og beregningsorientert
ingeniørvitenskap

Disputasdato: 19. juni 2025

Exploring Physics-Based Digital Twins for Crane Operations: Integrating Dynamics and Finite Element Simulations

Hvordan kan tunge kranoperasjoner til sjøs gjøres tryggere, mer effektive og enklere å overvåke – selv uten folk til stede? Denne doktorgradsavhandlingen utforsker bruken av digitale tvillinger, datamodeller som speiler det fysiske utstyrets aktivitet i sanntid og varsler om avvik.

Prosjektet kombinerer to typer fysikkmodeller: én for stive komponenters bevegelser (som kranbommer og ledd) og én for materialers bøyning og deformasjon. Dette muliggjør 3D-simulering av hele kranen, inkludert bevegelse og belastningseffekter. Å få disse modellene til å snakke sammen i sanntid krever smart programvare og effektiv informasjonsflyt, uten at systemet blir tregt eller komplekst.

Et annet viktig bidrag er visualiseringen av den digitale tvillingen, som gjør kranens bevegelser og deformasjoner tilgjengelige i nettesere slik at operatører og ingeniører kan overvåke og ta raske beslutninger om noe går galt.

Digitale tvillinger gir bedre innsikt i utstyrets oppførsel, gjør det mulig å forutsi vedlikeholdsbehov og oppdage feil tidlig. Systemet kan bygges ut med simuleringer av eksterne faktorer som vind, bølger og strøm, som påvirker kranoperasjoner. Denne forskningen tar et stort skritt mot en framtid der smarte digitale tvillinger gjør offshore-arbeid tryggere, mer effektivt og mer forutsigbart.

Ruben Dobler Strand

Doktorprogrammet:

Datateknologi: programvareutvikling,
sensornettverk og beregningsorientert
ingeniørvitskap

Disputasdato: 28. januar 2025

Development and Evaluation of a Predictive Fire Risk Modelling and Notification System for Wooden Homes

Hvert år dør et titalls mennesker i brann i Norge, og 300 000 globalt. Boligbranner utgjør over 80 prosent av disse dødsfallene. Nåværende varslingssystemer fokuserer på utmarkbrann, som skogbrann, ikke boligbrannfare, bl.a. fordi boligbranner er uforutsigbare og ofte oppstår på grunn av menneskelig aktivitet.

Lærdalsbrannen i 2014 viste behovet for verktøy til varsling. Brannen spredte seg mellom trehus i sterk vind og ødela 40 bygninger. Forskning i kjølvannet av brannen viste at de utvendige tørre forholdene på vinteren i stor grad tørket ut trehusene fra innsiden. Effekten av den tørre uteluften ble forsterket når luften ble varmet opp inne i husene.

En modell utviklet ved HVL åpnet for at brannfaren i trehus kunne beregnes basert på været ute og værutsiktene de neste dagene. Dette ledet til utviklingen av et varslingssystem for brannfare i trehus, som benytter værdata fra Meteorologisk Institutt. Systemet varsler forhøyet brannfare, og utviklingen av modellen og risikomodellen er tema i Ruben Dobler Strands avhandling.

Kaya Haugland Færøvik

Doktorprogrammet:
Ansvarleg innovasjon og regional utvikling

Disputasdato: 30. juni 2025

Crossing the distance. The why – the how – and the outcomes of cross-industry innovation

Når små og mellomstore bedrifter (SMB) står overfor kriser som industrikriser eller bærekraftsutfordringen, må de ofte tenke nytt for å overleve. En mulig strategi er kryss-industriell innovasjon (CII), hvor man bruker eksisterende kompetanse fra en annen bransje. Dette kan åpne nye vekstmuligheter men innebærer også skjulte barrierer som bransjespesifikke normer og ukjente markedsmekanismer.

Avhandlingen undersøker hvorfor SMB utforsker CII, hvordan de tilnærmer seg det og betydningen av CII. Gjennom kvalitative intervjuer og en kvantitativ spørreundersøkelse, viser funnene at SMB som arbeider med CII kan oppnå både organisk vekst og vekst gjennom oppkjøp. SMB som utvikler sine CII-kapabiliteter er bedre rustet for kriser og tilpasninger til nye markedsforhold, med tankesett og strategi for CII som viktige faktorer.

SMB kan oppnå bærekraftig omstilling ved å bruke kompetanse og ressurser i andre industrier, selv om det kan være utfordrende å navigere i nye bransjer. Kontakt med næringsklynger kan være viktig for å lykkes med CII.

Avhandlingen viser at CII kan binde sammen økonomiske og miljømessige hensyn, og understreker behovet for politiske tiltak som fremmer samarbeid mellom bransjer, reduserer barrierer for CII og styrker industriklyngenes rolle som brobyggere.

Emil Tomson Lindfors

Doktorprogrammet:
Ansvarleg innovasjon og regional utvikling

Disputasdato: 19. juni 2025

The Evolution of Technological Trajectories - Responsible Innovation and Regional Industrial Path Development in the Salmon Farming Industry

Avhandlingen undersøker spenningen mellom naturlige utviklingsprosesser i regionale næringer og behovet for å styre disse mot mer bærekraftige løsninger. Gjennom studier av norsk og tasmansk lakseoppdrett, viser Lindfors hvordan ulike regioner utvikler forskjellige teknologiske løsninger selv når de står overfor lignende utfordringer.

Norsk lakseoppdrett står ved et veiskille der nye teknologier som landbasert oppdrett, lukkede anlegg i sjø og havbruk til havs, konkurrerer med tradisjonell oppdrett i åpne merder. Lindfors forskning viser at hvilke teknologier som lykkes ikke bare er avhengig av teknisk kvalitet, men også av hvordan de passer inn i eksisterende strukturer og institusjoner i regionen.

Avhandlingen består av fire vitenskapelige artikler som blant annet analyserer samspillet mellom etablerte og nye teknologiske utviklingsbaner, betydningen av regionale forskjeller, og hvordan ulike aktører påvirker innovasjonsretningen.

Forskningen viser at etablerte og lønnsomme næringsbaner kan hemme fremveksten av potensielt mer bærekraftige alternativer. Samtidig peker den på muligheter for hvordan regioner kan navigere mellom kontinuitet og endring i arbeidet mot mer bærekraftig næringsutvikling.

Suzan Mbatudde Skjold

Doktorprogrammet:
Ansvarleg innovasjon og regional utvikling

Disputasdato: 20. juni 2025

Personalised activation: promises, practices, tensions

Personlig tilpasning av tjenester har blitt en strategi i norsk og internasjonal politikk for å gjøre tjenester mer treffsikre, fleksible og mangfoldige. Suzan Mbatudde Skjolds avhandling undersøker hvordan personlig tilpasning utfolder seg i norsk aktiveringspolitikk overfor mennesker utenfor arbeidslivet med sammensatte bistandsbehov.

Studien bruker kvalitativ metodikk, der observasjoner, intervjuer og dokumentanalyser kombineres. Den fokuserer på tiltaket *Arbeid med støtte*, lansert av Nav i 2017, og analyserer stortingsdokumenter.

Avhandlingen belyser koblingen mellom politiske idéer og praksis. Funnene belyser uoverensstemmelser mellom de kognitive og de strukturelle rammene som personlig tilpasning utspiller seg i. Den viser at selv om handlingene og prosessene i frontlinjen er viktige, blir potensialet som ligger i personlig tilpassede tjenester i stor grad betinget av politisk styring. Personlig tilpasning blir underordnet rask overgang til arbeid.

Avhandlingen dokumenterer spenninger mellom ambisjoner om myndiggjøring og målet om rask arbeidsintegrasjon. Den fremhever at personlig tilpasning foregår innenfor stramme politiske og organisatoriske rammer og blir en nødvendig, men utilstrekkelig betingelse for å aktivere folk. Skjold peker på behovet for debatt om lønnet arbeid som ubestridt forutsetning for aktivt medborgerskap og en fungerende velferdsstat.

Kristina Bakke Åkerblom

Doktorprogrammet:

Ansvarleg innovasjon og regional utvikling

Disputasdato: 27. september 2024

Creating Impactful Peer Worker Co-production Roles. A Qualitative Study of Peer Workers in Norwegian Mental Health and Substance Use Services

Forekomsten av psykisk helse og rusutfordringer øker globalt. Dette legger press på tjenestene om å bli mer effektive og sosialt-orienterte. Psykisk helse- og rustjenester ansetter personer med erfaring fra lignende utfordringer, kjent som erfaringskonsulenter. Det er essensielt å forstå hvordan deres kompetanse kan forbedre tjenestene.

Prosjektet søker å forstå hvordan erfaringskonsulenter kan forbedre tjenestene og å utvikle kunnskap som kan bidra til meningsfulle roller for dem. Prosjektet består av tre studier, fokusert på erfaringskonsulenters roller og samarbeid. Teori om offentlig innovasjonsforskning og samskaping som metode er sentral.

Den første studien oppsummerer kunnskaper om erfaringskonsulenters roller i internasjonal litteratur. Funn indikerte at erfaringskonsulenter hovedsakelig er involvert i samproduksjon. Den andre studien undersøker norske lederes perspektiver og erfaringer. Ledere verdsatte konsulentene for effektiv tjenesteutvikling og brobygging mellom brukere og fagfolk. Den tredje studien viser hvordan erfaringskonsulentene påvirker tjenestene. Funn tyder på at de har flere roller, gjerne er dem som initierer endringer og er sentral i iverksettelse av løsninger. De har innflytelse på arbeidsplassenes kultur og praksis, og deres sosiale posisjon gir dem fleksibilitet.

Avhandlingen gir ny innsikt i erfaringskonsulenter som ressurser og kan inspirere andre tjenester til å utvikle ansvarsfulle roller.

Kenneth Chance-Larsen

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 25. mars 2025

Skill-Mix Change and Task Shifting for Musculoskeletal Disorders in Primary Care: From Framework Development and Workforce Training to Opportunities for Service Improvement

Vi lever lengre og befolkningen blir eldre. Det øker sykdomsbyrden og behovet for helsetjenester, spesielt innen primærhelsetjenesten. Rekruttering til helsepersonell er en bekymring, og derfor er det nødvendig å undersøke om endrete samarbeidsformer og omfordeling av arbeidsoppgaver kan avlaste noe av presset.

I Norge og England utgjør muskelskjeletthelse en stor del av konsultasjoner og sykemeldinger. I 2019 innførte England en ny modell der fysioterapeuter jobber som førstekontakter på fastlegekontorene. Denne doktorgradsavhandlingen undersøker om erfaringene fra England kan overføres til Norge.

Chance-Larsen har undersøkt strukturelle betingelser som påvirker samarbeid og oppgavedeling, politiske styringssignaler, og endringer som kan møte primærhelsetjenestens utfordringer. Avhandlingen evaluerer et nasjonalt kompetansesamarbeid for muskelskjeletthelse og et videreutdanningstilbud for førstekontakter i England. Den studerer også hvordan norsk primærhelsetjeneste forholder seg til oppgavedeling mellom fastleger og fysioterapeuter.

Avhandlingen viser hvordan endret oppgavedeling kan styrke helsetjenester for personer med muskelskjelettlidelser. Friksjon mellom profesjoner kan oppstå. Det kan gi utilsiktede konsekvenser, men kan også bidra til lokale løsninger. Forbedringer avhenger av politisk og økonomisk støtte, og åpenhet for nye arbeidsformer blant profesjonsorganisasjoner og utøvere.

Rakel Aasheim Greve

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 20. februar 2025

En kvalitativ studie av barnevernsansattes forståelser av eksterne eksperters rolle og funksjon i omsorgsvurderinger

Barnevernstjenesten skal beskytte barn i vanskelige situasjoner og involverer ofte sakkyndige for uavhengige vurderinger. I 2023 fikk nesten 50 000 barn i Norge hjelp fra barnevernet, hvorav rundt 500 ble plassert i fosterhjem. Sakkyndige spiller en viktig rolle i beslutninger om omsorgsovertakelse, og denne avhandlingen undersøker hvordan barnevernsansatte benytter seg av sakkyndige.

Studien er kvalitativ og involverer fokusgrupper med 31 barnevernsansatte i Norge, samt intervjuer med 18 ansatte i Sverige og England. Funnene viser at barnevernsansatte bruker sakkyndige for flere grunner.

Sakkyndige gir spesialisert kunnskap som styrker barnevernsansattes vurderinger og det at de anses som uavhengige gjør beslutningene mer troverdige. Likevel kan sakkyndiges vurderinger være påvirket av deres egen bakgrunn, erfaring og metodikk. Studien viser også at sakkyndige ofte har større innflytelse enn barnevernsansatte, noe som preger beslutningsprosesser.

Avhandlingen påpeker utfordringer i kunnskapsoverføring og statusforskjeller mellom faggrupper. Sakkyndige har ofte høyere status, og deres vurderinger får ofte mer vekt enn barnevernsansattes. Studien viser at sakkyndige kan bidra til mer tverrfaglig samarbeid i barnevernsvurderinger, og bedre beslutninger til barnets beste.

Potensielle bindinger mot barneverntjenesten kan svekke tilliten til sakkyndige. Et forslag er at barneverntjenestens behov for et nytt blikk og spesialisert kunnskap dekkes av en annen funksjon enn sakkyndige.

Elisabeth Straume Haugland

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 28. mai 2025

Physical activity, fundamental motor skills, and physical fitness in preschool children: Associations and effectiveness of the Active Learning Norwegian Preschool(er)s Study

Fysisk aktivitet er viktig for barns helse og utvikling, og de første leveårene er avgjørende for å etablere gode aktivitetsvaner. Forskning viser at barn ofte er lite fysisk aktive, noe som påvirker motoriske ferdigheter og fysisk form. Behovet for tidlig intervensjon er stort, spesielt når aktivitetsnivået synker ved skolestart.

97% av norske 3-5 år gamle barn går i barnehager, som spiller en nøkkelrolle i å fremme fysisk aktivitet. Det trengs imidlertid kompetanseheving blant barnehageansatte for å tilrettelegge for barnas fysiske aktivitet og helhetlige utvikling. Tidligere intervensjoner med eksterne eksperter har vist positive, men kortsiktige effekter, mens de gjennomført av barnehagepersonale har vist svakere effekter. Bruk av eksterne eksperter tar ikke hensyn til barnehagenes unike kontekst og er derfor ikke bærekraftige.

ACTNOW-prosjektet, gjennomført i 46 barnehager i Sogn og Sunnfjord, inkluderte en 18-måneders intervensjon og kompetanseheving av ansatte. Målet var å øke deres kompetanse i tilrettelegging av fysisk aktivitet.

Doktorgradsarbeidet bruker en kvantitativ tilnærming for å undersøke forholdet mellom fysisk aktivitet, motoriske ferdigheter og fysisk form hos barnehagebarn. Resultatene viser at aktivitet i moderat til høy intensitet bør prioriteres for barnas fysiske utvikling. Avhandlingen understreker og diskuterer verdien av og kompleksiteten i det som anses å være en lovende intervensjonsmodell gjennomført av barnehageansatte.

Marianne Giske Holvik

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 4. februar 2025

Statlig re-byråkratisering av hjelp til hjelpetrequende i eget hjem. En praxeologisk studie om innføring av Tillitsreform i hjemmesykepleien i en norsk kommune

De siste ti årene har en trend mot tillitsbasert styring og ledelse vært fremtredende i offentlig sektor i Skandinavia, med fokus på mer faglig frihet og autonomi for ansatte. Dette har blitt innført i hjemmesykepleien i enkelte norske kommuner, der ambisjonen har vært å få slutt på «stoppeklokkeomsorgen» og detaljstyring av de ansatte i tjenesten. I teorien skal ansatte få større kontroll over eget arbeid med mindre rapporteringskrav, ved å bruke sin nærhet til brukerne.

Holvik har undersøkt seks stortingsmeldinger fra 1960-2018 og intervjuet 17 ansatte i en kommune med tillitsreform. Materialet representerer ulike sfærer hvor hjelp reguleres, med ulik grad av fysisk og praktisk nærhet til den hjelpetrequende, fra departement til ufaglærte assistenter.

Holviks avhandling er skrevet innenfor en praxeologisk tradisjon inspirert av Pierre Bourdieu, som utforsker handlinger og maktforhold i en sosial kontekst. Avhandlingen ser tillitsreformen i lys av andre rådende reguleringspraktikker og som en del av en mer overordnet tendens i statlig styring; en dreining mot eller en transformasjon til en mer nyliberalistisk velferdsstat. Den nyliberalistiske vendingen viser seg konkret i det Holvik kaller for re-byråkratisering.

Et sentralt poeng i avhandlingen er at tillitsreformen, som en av flere reguleringspraktikker, bidrar til å reproducere det den angivelig skal bekjempe, blant annet detaljstyring og markedsføring av offentlig sektor.

Sylwia Katarzyna Kolasa

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 5. juni 2025

Hearing Loss, Balance and Function in Older Individuals

Aldersrelatert hørseltap rammer én av tre personer over 65 år og påvirker balanse, gangvariasjon og fysisk kapasitet. Det er forbundet med redusert livskvalitet, kognitiv svikt og økt risiko for demens.

Tidligere forskning har ofte brukt små utvalg og selvrapporterte data. Kolasas avhandling bruker objektive målemetoder og større utvalg, gjennom tre studier.

Den første studien analyserer data fra over 4000 eldre. Her ble det funnet en tydelig sammenheng mellom dårligere hørsel og svekket fysisk funksjon.

Den andre studien testet 100 personer over sytti år med og uten hørseltap ved hjelp av objektive verktøy som kraftplattform og akselerometre. Personer med hørseltap hadde større postural ustabilitet, større gangvariasjon og lavere fysisk funksjon.

Den tredje studien undersøkte balansen med og uten høreapparat blant personer med hørseltap. Balansen var signifikant bedre med høreapparat, men kun på fast underlag med åpne øyne, og ikke under mer krevende forhold.

Resultatene viser at det er behov for tverrfaglig vurdering av sansetap og fysisk funksjon i helsetjenestene for eldre. Tidlig kartlegging, målrettet rehabilitering og bruk av objektive tester som SPPB kan bidra til å forebygge fall og støtte selvstendighet.

Avhandlingen fremhever også viktigheten av å motivere eldre med hørseltap til å ta i bruk høreapparat, da det kan forbedre både funksjon og livskvalitet.

Gunhild Skipenes Meen

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 25. august 2025

Å være sterk i sorgen: En sosiokulturell analyse av fortellinger fra søsken som er etterlatte ved narkotika-relaterte dødsfall

Avhandlingen er en del av END-prosjektet. Formålet er å utforske hvordan søsken skaper mening etter å ha mistet et søsken til narkotikarelaterte dødsfall, et lite utforsket område.

Meens avhandling fokuserer på etterlatte søskens opplevelser og hvordan sosiale og kulturelle oppfatninger kan påvirke deres meningsskaping og sorg. Diskurspsykologiske analyser av 24 kvalitative intervjuer gir innsikt i hvordan sosiokulturelle forståelser påvirker søsken i sorg.

Studien er basert på tre artikler: Den første viser hvordan sosiokulturelle forståelser påvirker etterlatte søskens tilgang til hjelp og støtte. Den andre artikkelen gir innsikt i hvordan søsken skaper mening om dødsfall gjennom kulturelt forankrede storylines og hvordan disse skapte posisjoner av skyld og ansvar. Den tredje artikkelen viser hvordan søsknene brukte kulturelt konstruerte kategorier for å gi mening til relasjonen med sitt avdøde søsken, og hvordan disse kategoriseringene kunne skape problematiske posisjoner både for de avdøde og de etterlatte søsknene.

Avhandlingen diskuterer hvordan sosiokulturelle forståelser posisjonerer etterlatte søsken som sterke i sorgen, og hvordan samfunnets forventninger til styrke påvirker sorgopplevelsene. Avhandlingen bidrar med viktig kunnskap om sorg i kulturelle kontekster og åpner for refleksjon over samtidens sorgforståelse og håndtering av sorg.

Unni Moen

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 24. januar 2025

The Influence of Musculoskeletal Pain in Patients with Persistent Dizziness

Svimmelhet er et helseproblem som ifølge Verdens helseorganisasjon er en av de store globale helseutfordringene knyttet til ikke-smittsomme sykdommer. Opptil halvparten av dem som opplever akutt svimmelhet utvikler langvarige plager, noe som kan føre til redusert livskvalitet, funksjonsevne og høye samfunnsøkonomiske kostnader. Svimmelhet kan utløses av hodebevegelser og stillingsendringer, ofte koblet til nakkesmerter, mens smerter i resten av kroppen er lite studert.

Doktorgradsprosjektet undersøkte muskelskjelettsmerter blant pasienter med langvarig svimmelhet, inkluderte en systematisk oversiktsstudie, en tverrsnittstudie med 150 pasienter og en kohortstudie som fulgte pasientene over ett år.

Avhandlingen finner at muskelskjelettsmerter ofte forekommer hos svimmelhetspasienter, og det er en signifikant sammenheng mellom alvorlighetsgrad og funksjonsnedsettelse av svimmelhet og muskelplager.

Oppfølgingen over ett år viste at muskelskjelettsmerter er en klar risikofaktor for vedvarende svimmelhetsplager eller hinder for tilfriskning, spesielt blant de som også rapporterte psykiske helseplager. Det er behov for en helhetlig tilnærming til svimmelhet, der muskelskjelettsmerter inkluderes som en del av den standardiserte undersøkelsen av disse pasientene.

Michael André Helnes Mortensen

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 28. august 2025

Work by Heart. Return to Work in Norwegian Cardiac Surgery Patients - A Multi-method Approach

Å vende tilbake til arbeid etter åpen hjertekirurgi er en viktig milepæl for pasienters livskvalitet, identitet og økonomiske trygghet. Michaels Mortensens avhandling undersøker forhold som påvirker tilbakekomsten til arbeid etter hjertekirurgi.

Studien består av tre deler. Første studie er en kartleggingsoversikt med 45 artikler, som viser at gjennomsnittlig sykefravær er 30 uker. Kvinner, personer med lav utdanning, lav inntekt, tilleggsykdommer og depresjon har lavere sannsynlighet for å komme tilbake i jobb.

Den andre studien baserer seg på registerdata for 5456 pasienter, hvor langvarig sykefravær (over 6 måneder) er vanlig hos kvinner, personer med lav utdanning og inntekt og de med komplikasjoner som hjerneslag og diabetes.

Den tredje studien er en kvalitativ intervjustudie med ni kvinner som hadde gjennomgått åpen hjertekirurgi. Resultatene viser at mange opplevde langvarig utmattelse og komplikasjoner og savnet bedre oppfølging fra spesialisthelsetjenesten. Mange beskrev en ensom og krevende vei tilbake til arbeid, og flere revurderte arbeidets betydning i livet.

Funnene viser at medisinske, psykososiale og strukturelle forhold påvirker tilbakekomsten til arbeid etter hjertekirurgi. Mortensen foreslår tverrfaglig og persontilpasset oppfølging. Avhandlingen gir ny kunnskap og oppdaterte sykefraværstall, og den identifiserer faktorer som påvirker langvarig sykefravær.

Trine-Lise Dræge Steinskog

Doktorprogrammet:
Helse, funksjon og deltaking

Disputasdato: 27. september 2024

Aligning efforts to advance knowledge translation in Norwegian nursing home practice

Etterspørselen etter spesialisert behandling i sykehjem øker, og helsepersonell må bruke forskning for å tilby riktig og trygg behandling. Steinskogs doktorgradsprosjekt avdekker at det finnes barrierer i sykehjem for implementering av ny kunnskap på individuelt, relasjonelt og organisatorisk nivå, men ser potensialet for å lykkes med en samordnet innsats.

Prosjektet er en del av IMPAKT-studien, som fokuserer på å gjøre forskning relevant i praksis i sykehjem. Fagutviklingssykepleiere har ansvar for kunnskapstranslasjon. De deltok i et utdanningsprogram i kunnskapsbasert praksis og bidro med å innføre verktøyet NEWS2 i sine respektive sykehjem, for å tidlig oppdage forverret tilstand hos pasienter.

Avhandlingen består av tre studier som avdekker aspekter ved kunnskapstranslasjon. Det avdekkes barrierer som uklare roller, motstridende normer og vekslende lederstøtte. Ressursbegrensninger og rivalisering mellom prioriteringer hemmer kapasiteten. Fagutviklingssykepleiere ser seg selv som uutnyttede ressurser, og IMPAKT-programmet forbedret deres kompetanse og forståelse for rollen som kunnskapsaktører.

Avhandlingen understreker viktigheten av å integrere kunnskapstranslasjon som del av langsiktige strategier i sykehjem. Refleksjon og diskusjon om fagutvikling på alle nivåer er avgjørende for å sikre oppdatert forsvarlig pleie og omsorg i sykehjem.

Høgskulen
på Vestlandet